

Sygn. akt II Ca 1041/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 marca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Iwona Siuta (spr.)
Sędziowie:	SO Agnieszka Bednarek - Moraś SR del. Agnieszka Trytek - Błaszak
Protokolant:	stażysta Anna Grądzik

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 2 marca 2016 roku w S.

sprawy z powództwa **M. B., E. B.**

przeciwko (...) **Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w B., Gminie B.**

o stwierdzenie nieważności umowy

na skutek apelacji wniesionej przez powodów od wyroku częściowo zaocznego w stosunku do Gminy B. wydanego przez Sąd Rejonowy w Myśliborzu w dniu 19 lutego 2015 roku, sygn. akt I C 1065/14

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Myśliborzu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

SSO Agnieszka Bednarek - Moraś SSO Iwona Siuta SSR del. Agnieszka Trytek – Błaszak

Sygn. akt II Ca 1041/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 lutego 2015 r. w sprawie I C 1065/14 Sąd Rejonowy w Myśliborzu oddalił powództwo M. B. i E. B. przeciwko (...) spółce z o.o. w B. i Gminie B. o stwierdzenie nieważności umowy.

W uzasadnieniu wskazał, że w ustalonym przez siebie stanie faktycznym powództwo nie zasługuje na uwzględnienie zważywszy na okoliczność, iż złożone przez powodów przed notariuszem oświadczenie woli nie wskazuje na przyczynę uzasadniającą żądanie pozwu. Z uchwały nr 7/2014 wynika, że ustalenia wysokości nowych udziałów w nieruchomości wspólnej następuje bez wzajemnych rozliczeń, zaś powodowie nie wykazali pomiędzy jakimi podmiotami te rozliczenia nie będą dokonywane. Dodatkowo sąd wskazywał, iż uchwała o nr 7/2014 r. nie utraciła mocy prawnej, a powodowie nie wykazali, by ich zarzut dotyczący obciążenia ich obowiązkiem ponoszenia kosztów związanych z ustaleniem nowych udziałów w nieruchomości był nadal aktualny i stanowił podstawę uzasadniająca żądanie pozwu, co skutkowało oddaleniem powództwa na podstawie art. 6 kc.

Z powyższym orzeczeniem nie zgodziła się strona powodowa zaskarżając wyrok w całości, wnosząc o jego zmianę, uwzględnienie powództwa zgodnie z żądaniem pozwu i zasądzenie od pozwanych na rzecz powodów kosztów postępowania za obie instancje według norm, ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy sadowi rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Orzeczeniu sądu rejonowego apelujący zarzucili naruszenie przepisów:

- prawa materialnego tj. art. 84 kc i 88 § 1 kc poprzez ich niezastosowanie, polegające na stwierdzeniu nieważności czynności prawnej dokonanej w formie aktu notarialnego, podczas gdy mając na uwadze wnioskowany przez powodów materiał dowodowy, przedmiotowa czynność prawna stała się nieważna z mocy woli stron, które uprawdopodobniły, że dokonując tej czynności działały pod wpływem błędu,

- prawa procesowego:

a/ tj. art. 227 kpc poprzez przyjęcie, że powodowie nie wykazali w sposób należyty swojego roszczenia, podczas gdy sąd nie przeprowadził postępowania dowodowego i nie rozpoznał wniosków dowodowych zgłoszonych przez powodów,

b/ art. 6 kc w zw. z art. 232 kpc poprzez przyjęcie, że powodowie nie sprostali ciężarowi dowodowemu, podczas gdy sąd nie przeprowadził postępowania dowodowego i nie rozpoznał wniosków dowodowych zgłoszonych przez powodów,

c/ art. 236 kpc t.j nierozpoznanie wniosków dowodowych zgłoszonych przez powodów,

d/ nierozpoznanie istoty sprawy, poprzez zaniechanie zbadania podstawy materialnej żądania powodów i pominięcie wniosków dowodowych.

W uzasadnieniu środka zaskarżenia zarzuty zostały rozwinięte.

W odpowiedzi na apelację pozwany ad. 2 (...) spółka z o.o. w B. wniosło o oddalenie apelacji i orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego wskazując na prawidłowość rozstrzygnięcia sądu rejonowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacją powodów okazała się zasadna, skutkując wydaniem orzeczenia o charakterze kasatoryjnym i przekazaniem sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Skala błędów, jakim obarczone było orzeczenie sądu rejonowego, skutkowałą koniecznością przyjęcia, że orzeczenie sądu i sporządzone w sprawie uzasadnienie nie poddaje się kontroli instancyjnej.

Przedmiotem postępowania dowodowego i ustaleń składających się na podstawę faktyczną są wyłącznie fakty mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia (art. 227 k.p.c.). Ocena, które fakty mają dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie, jest uzależniona od tego, jakie to są fakty, a także od tego, jak sformułowana i rozumiana jest norma prawna, którą zastosowano przy rozstrzygnięciu sprawy. Stan faktyczny w każdym postępowaniu jest oceniany w aspekcie przepisów prawa materialnego. Przepisy te wyznaczają zakres koniecznych ustaleń faktycznych, które powinny być w sprawie dokonane. Przepisy prawa materialnego mają też decydujące znaczenie dla oceny, czy określone fakty, jako ewentualny przedmiot dowodu, mają wpływ na treść orzeczenia (wyrok SN z dnia 26 lipca 2000 r., I CKN 975/98, Lex nr 50825).

Mając tę zasadę na względzie sąd winien dokonać selekcji zgłaszanych dowodów z punktu widzenia oceny istotności okoliczności faktycznych, których wykazaniu dowody te mają służyć. Powód przedstawiając w pozwie okoliczności, które jego zdaniem kreują dochodzone roszczenie wyznacza zakres rozpoznania. Podlega on w toku procesu weryfikacji sądu w kontekście przepisów prawa materialnego, mających zastosowanie w sprawie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2000 r., I CKN 975/98, LEX nr 50825).

W niniejszej sprawie powodowie domagali się stwierdzenia nieważności umowy wskazując, że działali pod wpływem błędu.

Na potwierdzenie swojego żądania zaoferowali nie tylko dowody z dokumentów, lecz także dowód ze źródeł osobowych i dowód z odtworzenia nagrania na dysku DVD.

Przy tak ukształtowanym stanowisku procesowym przez powodów istota sporu sprawdzała się więc do ustalenia czy zawierając w dniu 28 grudnia 2012 r. z Gminą B. umowę o ustalenie wysokości udziałów w nieruchomości wspólnej powodowie działali pod wpływem błędu i błąd ten był istotny w rozumieniu art. 84 kc tudzież, czy też błąd ten został wywołany podstępnie przez kontrahenta (art. 86 § 1 kc). Pozytywne przyjęcie, że zaistniały przesłanki wynikające z przywołanych powyżej przepisów wymagał w konsekwencji poczynienia dalszych ustaleń, a mianowicie ustalenia, czy powodowie skutecznie uchylili się od skutków prawnych złożonego oświadczenia woli i uczynili to w ustawowym terminie vide art. 88 kc.

Z akt sprawy jaki i uzasadnienia zaskarżonego rozstrzygnięcia, okoliczności te żadną miarą nie wynikają, co skutkuje koniecznością przyjęcia, że sporządzone uzasadnienie nie dość, że spełnia wymogów ustawowych wynikających z art. 328 § 2 kpc, to także nie poddaje się kontroli instancyjnej.

Co istotne, pozwany ad. 2 skutecznie zakwestionował powództwo co do zasady i co do wysokości, także składając wnioski dowodowe, nota bene nierozpoznane przez sąd, pozwany ad 1 w ogóle nie zajął stanowiska w sprawie (art. 339 § 1 kpc), co nie znajduje odzwierciedlenia w treści wydanego wyroku. Okoliczności te zobowiązywały sąd rejonowy do rozpoznania wniosków dowodowych stron i to nie tylko tych z dokumentów.

Pomimo tego, Sąd Rejonowy zrezygnował z przeprowadzenia postępowania dowodowego przyjmując w rzeczywistości, iż fakty wskazane przez stronę powodową nie zostały wykazane(art. 6 kc) i oddalając powództwo.

Powyższe nie zasługuje na akceptację Sądu Odwoławczego. Istotne jest bowiem to, że ramy procesu wyznacza w każdym przypadku zakres twierdzeń i wniosków dowodowych zgłoszonych przez strony i obowiązkiem sądu jest ich rozpoznanie poprzez pozytywne bądź negatywne wydanie orzeczenia w tej materii. Niedopuszczalnym jest tym samym nierozpoznanie tych wniosków i ad hoc przyjęcie, że strona nie sprostала ciężarowi dowodowemu.

Takie stanowisko Sądu Rejonowego nie dość, że nie znajduje podstawy w przepisach procedury, to jednak w okolicznościach niniejszej sprawy nie doprowadziło do wyjaśnienia wszystkich istotnych dla rozstrzygnięcia okoliczności. W realiach niniejszej sprawy nie rozpoznając wniosków dowodowych stron, Sąd Rejonowy wydał rozstrzygnięcie nie ustalając rzeczywistego stanu faktycznego. Sąd I instancji w sposób nieuprawniony odstąpił od ustalenia czy powodowie działali pod wpływem błędu i to istotnego oraz czy skutecznie uchyli się od złożonego oświadczenia woli.

W ocenie Sądu Okręgowego sąd nie może nie rozpoznać środków dowodowych na wskazywane przez stronę okoliczności i uznać, że strona nie wykazała roszczenia, w przypadku, gdy nie zostały wyjaśnione sporne fakty mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2011 r. I (...) Lex 794776).

Brak dokonania ustaleń faktycznych w następstwie nierozpoznania wniosków dowodowych zgłoszonych w sprawie oraz zaniechanie przeprowadzenia postępowania dowodowego powoduje, że za co najmniej przedwczesne uznać należy wnioski tegoż sądu, jakoby powództwo nie było zasadne.

Wobec powyższego uznać należy, że Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy.

Pojęcie „istota sprawy” w rozumieniu art. 378 § 2 k.p.c. to materialny aspekt sporu. (...) zaś to rozważenie oraz ocena poddanych przez strony pod osąd żądań i twierdzeń, a w konsekwencji - załatwienie sprawy w sposób merytoryczny lub formalny, w zależności od okoliczności i procesowych uwarunkowań konkretnej sprawy. Rozpoznanie istoty sprawy oznacza więc zbadanie materialnej podstawy żądania pozwu oraz merytorycznych zarzutów pozwanego. Do

nierozpoznanie istoty sprawy dochodzi zatem, gdy sąd rozstrzygnął nie o tym, co było przedmiotem sprawy, zaniechał w ogóle zbadania materialnej podstawy żądania, pominął całkowicie merytoryczne zarzuty zgłoszone przez stronę, rozstrzygnął o żądaniu powoda na innej podstawie faktycznej i prawnej niż zgłoszona w pozwie, nie uwzględnił wszystkich zarzutów pozwanego dotyczących kwestii faktycznych czy prawnych rzutujących na zasadność roszczenia powoda (postanowienie z dnia 26 listopada 2012 r., III SZ 3/12, Lex nr 1232797). Oceny czy sąd I instancji rozpoznał istotę sprawy dokonuje się na podstawie analizy żądań pozwu i przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę rozstrzygnięcia, nie zaś na podstawie ewentualnych wad postępowania wyjaśniającego.

Wszystko powyższe powoduje, że nie jest obecnie możliwa kontrola prawidłowości zaskarżonego wyroku. Dokonanie prawnej kwalifikacji stanu faktycznego jest niemożliwe, gdy nie zostały poczynione ustalenia faktyczne pozwalające na ocenę możliwości jego zastosowania (wyrok z dnia 29 listopada 2002 r., IV CKN 1532/00, LEX nr 78323), a o prawidłowym zastosowaniu prawa materialnego można mówić dopiero wówczas, gdy ustalenia stanowiące podstawę wydania zaskarżonego wyroku pozwalają na ocenę tego zastosowania (postanowienie z dnia 11 marca 2003 r., V CKN 1825/00, Biuletyn SN-Izba Cywilna 2003 nr 12, s. 46).

W takiej sytuacji Sąd Okręgowy uchylił wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej. Rozstrzygnięcie oparte zostało o treść art. 386 § 4 k.p.c.

Nie przesądzając przyszłego rozstrzygnięcia w sprawie obowiązkiem Sądu Rejonowego będzie przede wszystkim ustalenie czy w przedmiotowej sprawie po stronie pozwanej nie zachodzi współuczestnictwo konieczne i czy w sprawie nie powinni brać udziału wszyscy właściciele posiadający lokale w przedmiotowej wspólności, albowiem pozytywne wypowiedzenie się co do treści złożonego przez powodów pozwu oddziaływać będzie na prawa i obowiązki pozostałych właścicieli, a w szczególności doprowadzi ponownie do ustalenia niezgodności udziałów w nieruchomości wspólnej.

Po wtóre sąd rozważy w przedmiotowej sprawie kwestię legitymacji biernej pozwanego ad. 2 tj. (...) spółki z o.o. w B., która nie była przecież stroną umowy z dnia 28 grudnia 2012 r.

Po trzecie zwróci uwagę, że Gmina B. nie wdała się w spór i nie zajęła stanowiska w sprawie, mimo stawiennictwa jej pełnomocnika na rozprawach w dniach 6 listopada 2014 r. i 8 stycznia 2015 r.

W końcu po czwarte, rozpozna wnioski dowodowe stron (pozytywnie lub negatywnie) i prawidłowo ustali stan faktyczny sprawy, a następnie dokona oceny żądań powodów w kontekście art. 84 kc i 86 § 1 kc, co znajdzie swoje odzwierciedlenie w pisemnych motywach orzeczenia, zgodnych z wymaganiami określonymi w art. 328 § 2 kpc.

Mając to wszystko na uwadze orzeczono jak w sentencji.

SSO Agnieszka Bednarek - Moraś SSO Iwona Siuta SSR del. Agnieszka Trytek - Błaszak

II Ca 1041/15

Z/

1. odnotować
2. wszyć do akt sprawy
3. wydać, o ile strony złożą prawidłowy wniosek w terminie
4. akta zwrócić SR w Myśliborzu

4.03.2016 r.